

Beslut om att starta eller utöka skola

Statistik för utbildning som ska starta 2024/25

Statistikrapport

Diarienummer: SI 2023:2263

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa:
Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Beslut om att starta eller utöka skola

Diarienummer: SI 2023:2263

ISBN 123-12-12345-12-1

Innehållsförteckning

Sammanfattning och kommentarer	5
Varannan ansökan om fristående skola godkändes 2023	5
Elevprognos och påtagligt negativa följder vanligaste avslagsgrunderna	5
Tre ansökningar om skola med konfessionella inslag.....	6
En godkänd ansökan om internationell skola.....	6
Två godkända ansökningar om distansundervisning.....	6
Skolinspektionens kommentarer.....	6
Inledning	8
Sedan 2021 ingår statistik avseende ansökningar om distansundervisning	8
Ansökningar om fristående skola.....	10
Hälften av ansökningarna godkändes 2023.....	10
Sökande med koncerntillhörighet bakom majoriteten av godkända ansökningar ..	11
Tre ansökningar avsåg skola med konfessionella inslag.....	12
Nyetablering.....	12
Knappt var tredje ansökan om nyetablering godkändes 2023.....	12
Utökning.....	13
Två av tre ansökningar om utökning av grundskola godkändes.....	13
Varannan godkänd ansökan om utökning avsåg avvikelser från de nationella programmen	14
Utökning av skola i totalt 22 kommuner	14
Andel avslagna ansökningar i nivå med tidigare år	15
Ökat antal avslag med motivering påtagligt negativa följder för kommunerna	15
Otillräckligt elevunderlag bland de vanligaste avslagsgrunderna 2023	16

Fyra sökande fick avslag i Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning	16
Avslagsgrunder inom nyetablering skiljer sig från utökning.....	17
Övriga ansökningsformer.....	18
En godkänd ansökan om internationell skola.....	18
Två godkända ansökningar om distansundervisning.....	19

Sammanfattning och kommentarer

Skolinspektionen har i ansökningsomgången för 2023 tagit emot 94 ansökningar om att starta eller utöka fristående skolor. Därtill har fem ansökningar om internationell skola och 13 ansökningar om distansundervisning inkommit. Ansökningarna avser skolstart 2024/25. Skolinspektionen har godkänt 49 ansökningar för fristående skolor och en ansökan om internationell skola. Två ansökningar om distansundervisning har godkänts.

Varannan ansökan om fristående skola godkändes 2023

Antalet ansökningar i ansökningsomgången 2023 halverades jämfört med tidigare år¹. Ungefär hälften av de ansökningar som inkom år 2023 godkändes. Majoriteten av de godkända ansökningarna gäller utökning av befintliga skolor. Av de totalt 49 godkända ansökningarna avser 39 utökning och 10 nyetablering.

Det är framförallt aktieföretag som ingår i koncerner som står bakom majoriteten av de godkända ansökningarna, oavsett om det gäller grundskolor eller gymnasieskolor. Av de 49 godkända ansökningarna har 71 procent kommit från sökande med koncerntillhörighet.

Totalt tio ansökningar avseende *nyetablering* av skola har godkänts, varav sju avser grundskola och tre gymnasieskola.

Majoriteten av ansökningarna om *utökning* avser gymnasieskolor. Ungefär 75 procent (29 stycken) av de godkända ansökningarna avser antingen utökning av gymnasieskolor eller ansökan om avvikelser inom gymnasieskola. De återstående tio godkända ansökningarna avser grundskolor.

Elevprognos och påtagligt negativa följder vanligaste avslagsgrunderna

Av de 94 inkomna ansökningarna avslogs 35. Nio avslogs till följd av bristande elevprognos (ekonomiska förutsättningar/elevprognos). Bristande

¹ För mer info se rapport avseende inkomna ansökningar 2023:
<https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/statistikrapporter/tillstand/2023-skolstart-202425/tillstandsansokningar-2023.pdf>

elevprognos har varit den vanligaste avslagsgrunden de senaste ansökningsomgångarna.

Även påtagligt negativa följder är en av de vanligaste avslagsgrunderna 2023. Nio av de avslagna ansökningarna avslogs med motiveringen att etableringen av utbildningen skulle få påtagligt negativa konsekvenser för kommunen.

Tre ansökningar om skola med konfessionella inslag

Nytt för i år är att den som vill bedriva en fristående grundskola med konfessionell inriktning måste ansöka om det. Under årets ansökningsomgång inkom tre sådana ansökningar, som samtliga avslogs på grund av bristande elevprognos. Förutom dessa tre ansökningar kom ytterligare tre ansökningar avseende huvudmannabyte inom samma organisation² från två andra sökande. Av de tre ansökningarna godkändes en, medan två avslogs.

En godkänd ansökan om internationell skola

Av de totalt fem inkomna ansökningarna om internationell skola godkändes en. Övriga avslogs med motiveringen att sökande inte har kunnat visa att de har de ekonomiska förutsättningar som krävs för att bedriva utbildningen.

Två godkända ansökningar om distansundervisning

Av de 13 ansökningarna om godkännande att utföra distansundervisning har två godkänts. Båda avser distansundervisning som särskilt stöd i grundskolor. Endast en utförare har godkänts tidigare, det var år 2021 då Torsås kommun godkändes som utförare av distansundervisning för hel utbildning.

Skolinspektionens kommentarer

Skolinspektionen har i tidigare rapport om inkomna ansökningar 2023 konstaterat att små aktörer från den idéburna sektorn lämnar in ansökningar i linje med tidigare år, medan antalet ansökningar från bolag som ingår i större skolkoncerner har minskat. En möjlig förklaring är ny lagstiftning³ som innebär tydligare krav på att utbildningen måste starta senast två år efter godkännandet. Detta kräver mer noggrann planering inför ansökan och eventuellt godkännande för uppstart av en skola som kan ha medfört att de sökande anpassar antalet ansökningar.

Tillståndsprövningen ställer krav på att den sökande kan visa att förutsättningar finns för godkännande genom kunskap om de regelverk som gäller för den sökta utbildningen. Den sökande ska också visa en elevprognos som ger ett underlag för en stabil och varaktig verksamhet.

² Noteras att ansökningar om huvudmannabyte inom samma organisation inte inkluderas i rapporten.

³ 26 kap 14 b § skollagen (2010:800)

Kravet på ekonomiska förutsättningar innebär att verksamheten ska bedrivas så att den bär sina kostnader, samt att det finns ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar. Även om utbildningen huvudsakligen finansieras genom bidrag, så kallad skolpeng, kan en etablering av en skola vara kostsam. Ofta uppgår kostnaderna till flera miljoner och det rådande världsläget med höjda räntor och inflation kan ytterligare öka kostnaderna.

Det är vanligt att kommuner, i sina remissvar, avstyrker ytterligare etablering av utbildningsplatser med hänvisning till att det finns en överkapacitet i kommunen. Detta har resulterat i ett ökat antal avslag med grunden påtagligt negativa följder. Hänsyn har tagits till bland annat antagningsstatistik som visar att det är få behöriga förstahandssökande till den utbildning som drivs i kommunal regi, och att en etablering av ytterligare utbildningsplatser skulle försvåra för kommunen att driva sin utbildning med god kvalitet. Att en etablering innebär vissa ökade kostnader för kommunerna under en kortare period är dock i regel inte ett tillräckligt skäl för att Skolinspektionen ska avslå ansökan om den i övrigt bedöms uppfylla kraven i tillståndsprövningen.

Majoriteten av de godkända ansökningarna för att starta eller utöka fristående skolor kommer från bolag tillhörande skolkoncerner som ansökt om, och beviljats, att utöka en befintlig skolenhet med gymnasieprogram eller årskurser. De flesta av årets beviljade tillstånd gäller utökning av befintliga skolor.

Det kan dock noteras att det finns en del komplexa utredningar i årets ansökningsomgång som lett till avslag på ansökan avseende nyetableringar, exempelvis till följd av den ägar- och ledningsprövning som görs. Utredningarna kan bli såväl tidskrävande som omfattande med hänsyn till att många sökande bolag ingår i en koncern med en komplicerad ägarstruktur. Lämplighetsprövningen innehåller bland annat frågeställningar om ägar- och ledningskretsens kopplingar till verksamhet som fått tillstånd återkallat på grund av olämplighet.

Förändringar i reglerna för resursskolor som bland annat syftar till att förtydliga och definiera begreppet resursskola har påverkat årets prövning genom ett ökat antal ansökningar där sökande önskar begränsa mottagandet till elever i behov av särskilt stöd. Aktuella frågor inom årets ansökningsomgång har bland annat varit mottagande och urval samt hur undervisningens ska utformas. Ingen ansökan som avser resursskola har beviljats.

Ansökningar där sökanden vill ha en konfessionell inriktning vid skolenheten har krävt omfattande utredningsinsatser.

Inledning

Denna rapport fokuserar på sammanställningen av 93 beslut gällande ansökningar i 2023 års ansökningsomgång om nyetablering och utökning av fristående skolor. I slutet av rapporten redovisas två avsnitt avseende fem beslut om ansökningar om tillstånd för internationell skola samt 13 beslut rörande ansökningar om undervisning på distans. Observera att det slutliga antalet godkända ansökningar kan komma att ändras eftersom en del av besluten har överklagats. Vid den tidpunkt då rapporten sammanställdes hade ett beslut om fristående skola inte fattats då ärendet avvaktade pågående tillsyn.

Skolinspektionen bedömer ansökningar om att bli godkänd som huvudman för en fristående skola och ansökningar om att bli godkänd som utförare av distansundervisning enligt de krav som fastställs i lagar, förordningar och föreskrifter som är relevanta för respektive skolform. Bedömningen omfattar granskning av ansökans innehåll, den sökandes ekonomiska förutsättningar samt bedömning av om etableringen av den planerade utbildningen skulle medföra påtagligt negativa konsekvenser för det allmänna i den kommun där den planeras, eller för närliggande kommuner (gäller särskilt gymnasieskolor). Vid prövning av ansökan om godkännande som huvudman för fristående skola genomförs också en ägar- och ledningsprövning som innefattar krav på insikt i de föreskrifter som gäller för den sökta verksamheten samt krav på att de som har ett direkt eller indirekt bestämmande inflytande över verksamheten är lämpliga.

Sedan 2021 ingår statistik avseende ansökningar om distansundervisning

Huvudmän har sedan 2021 möjlighet att ansöka om att få utföra distansundervisning. Både enskilda och kommunala huvudmän kan ansöka om godkännande som utförare av distansundervisning.

ANSÖKNINGAR INOM ANSÖKNINGSOMGÅNGEN

Ansökningsomgången innefattar de ansökningar om tillstånd som inkommer under ansökningsperioden november till sista januari varje år. En ansökan ska lämnas in senast 31 januari kalenderåret innan utbildningen ska starta. Skolinspektionen ska om möjligt fatta beslut före den 1 oktober.

De ärendetyper som rapporten omfattar är:

- Ansökan om nyetablering av fristående skola vilket avser tillstånd att starta en ny skola. Det är enbart enskilda huvudmän som ansöker om tillstånd för start av skola. Inom nyetablering ingår skolformerna förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola och fritidshem.
- Ansökan om utökning av fristående skola. Det avser ansökan om tillstånd att utöka ett befintligt tillstånd med exempelvis fler årskurser eller program. Det är enbart enskilda huvudmän som ansöker om tillstånd att utöka skolverksamheten. Tillståndsprövningen är inte lika omfattande vid ansökan om utökning som ansökan om nyetablering. Inom utökning av befintligt tillstånd ingår skolformerna grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola samt anpassad gymnasieskola. Även avvikelser från de nationella programmen inom gymnasieskola förutsätter att det finns ett befintligt nationellt gymnasieprogram.
- Sedan 2023 måste en sökande uppge i samband med ansökan om fristående skola ifall de avser att ha konfessionella inslag i utbildning.
- Ansökan om internationell skola. Det avser ansökan om att starta eller utöka en skola som istället för att följa svensk läroplan följer en internationell eller ett annat lands läroplan. Både enskilda och kommunala huvudmän ansöker om tillstånd för internationell skola. Internationella skolor bedriver undervisning på grundskole- och gymnasienivå.
- Ansökan om godkännande som utförare av distansundervisning vilket avser undervisning där elev och lärare är åtskilda i både rum och tid. Distansundervisning kan utföras både i grundskola och på gymnasieskola och utbildningen kan ges som hel utbildning eller som särskilt stöd.

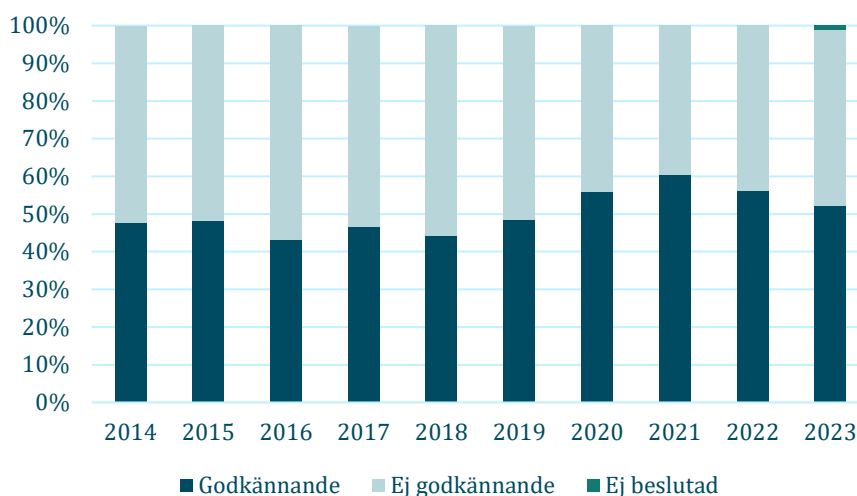
Ansökningar om fristående skola

Här redovisas en samlad bild över alla inkomna ansökningar om fristående skola. Avsnittet behandlar också kort de ansökningar där sökande har uppgett att skolan har en konfessionell inriktning.

Hälften av ansökningarna godkändes 2023

Under årets ansökningsomgång godkändes ungefär hälften av de 94 inkomna ansökningarna. Det är värt att notera att antalet ansökningar⁴ har minskat med mer än hälften jämfört med tidigare år. Totalt godkändes 39 ansökningar för utökning av befintliga skolor, och tio ansökningar för nyetablering (se tabell 1). Andelen godkända 2023 är 52 procent, vilket ligger i linje med tidigare år då i genomsnitt 50 procent av ansökningarna godkändes. Ansökningar om avvikelser från de nationella programmen tillsammans med ansökningar om gymnasieskolor utgör majoriteten av de godkända ansökningarna.

Diagram 1 – Andel godkända ansökningar 2014-2023

Totalt åtta ansökningar har avskrivits. En orsak till avskrivning är att sökande valt att återkalla ansökan. En ansökan avvisades då sökande inte betalat lagstadgad avgift för ansökan. En närmare förklaring kring grunderna till avslag kommer beskrivas i slutet av rapporten.

⁴ För mer info se rapport avseende inkomna ansökningar 2023:
<https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/statistikrapporter/tillstand/2023-skolstart-202425/tillstandsansokningar-2023.pdf>

Tabell 1 – Beslut i ansökningar om fristående skola 2023

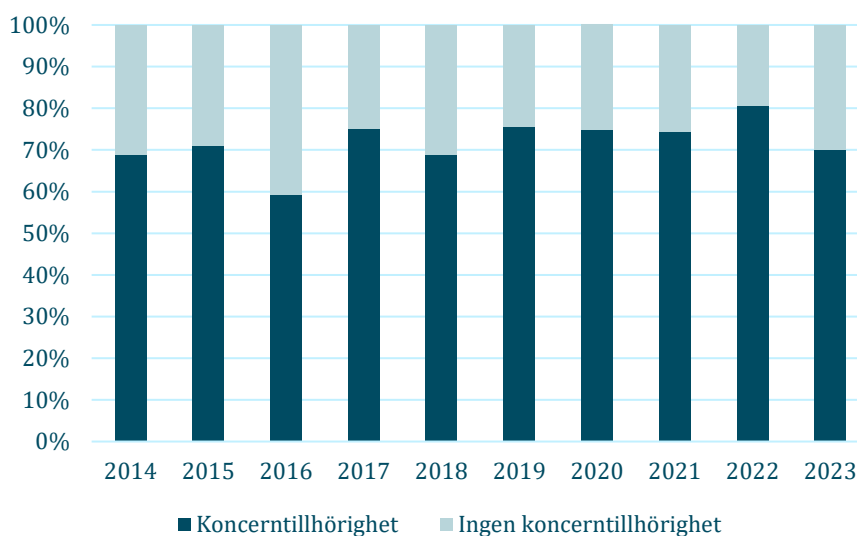
	Godkännande	Avslag	Avskrivning	Avvisning	Ej beslutad	Totalt:
Nyetablering	10	18	4	1	1	34
Anpassad gymnasieskola			1			1
Grundskola	7	14	1	1	1	24
Gymnasieskola	3	4	2			9
Utökning	39	17	4			60
Grundskola	10	2	3			15
Gymnasieskola	10	14	1			25
Gymnasieskola (variant)	19	1				20
Totalt:	49	35	8	1	1	94

Sökande med koncerntillhörighet bakom majoriteten av godkända ansökningar

Det absolut vanligaste, både avseende grundskola och gymnasieskola, är att den sökande driver ett aktiebolag som ingår i en koncern. Av de 49 godkända ansökningarna har 71 procent (35 stycken) lämnats in av sökande med koncerntillhörighet. Som illustrerat i diagram 2 nedan följer detta ett mönster som har varierat mellan 57 och 83 procent under tidigare år. Fjorton koncerner står bakom de 35 godkända ansökningarna, varav tre (Internationella Engelska Skolan, Academedia AB och Cedergrenska AB) står bakom ungefär hälften. Fem av de 49 godkända ansökningarna har kommit från sökande som driver aktiebolag utan någon koppling till en koncern.

Nio av de godkända ansökningarna har inkommit från stiftelser och ideella föreningar.

Diagram 2 – Andel av godkända ansökningar om fristående skola från sökande med koncerntillhörighet, 2014-2023

Tre ansökningar avsåg skola med konfessionella inslag

En konfessionell inriktning innebär enligt skollagen en inriktning på en verksamhet där det förekommer konfessionella inslag. En kommunal skola får inte ha några religiösa inslag i skolan men en fristående skola får ha frivilliga konfessionella inslag i utbildningen, men inte i undervisningen. Det betyder att det inte får förekomma några konfessionella inslag på lektionerna men däremot exempelvis i samband med måltider eller vid morgonsamling. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Sedan 2023 måste en sökande uppge i samband med ansökan ifall de avser att ha konfessionella inslag i utbildning. I ansökningsomgången inkom tre sådana ansökningar från två olika sökande. De tre ansökningarna avslogs med motiveringen otillräcklig elevprognos. Utöver de tre inkom tre ansökningar om huvudmannabyte inom samma organisation⁵ från två andra sökande, av de tre godkändes en och två avslogs.

Nyetablering

Detta avsnitt redovisar beslut avseende ansökningar om nyetablering av fristående skola. I avsnittet beskrivs antal godkända skolor uppdelade på grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Avsnittet beskriver även var i landet de sökande avser att etablera nya skolor.

Knappt var tredje ansökan om nyetablering godkändes 2023

Av de 34 ansökningarna om nyetablering som mottogs, har 29 procent, motsvarande 10 ansökningar, blivit godkända. Detta är en minskning jämfört med föregående år, då 41 procent av de 80 inkomna ansökningarna godkändes. De tio godkända ansökningarna är fördelade på sju grundskolor och tre gymnasieskolor. En noterbar skillnad i årets ansökningsomgång är att ett ökat antal sökande som ansökte om nyetablering av skola inte kunde uppvisa att de har ändamålsenliga lokaler för undervisningen. Mer detaljer om avslagsgrunder inom nyetablering redovisas i avsnittet om avslag.

Bakom de tio godkända ansökningarna för 2023 står totalt nio olika sökande. Sju av dessa sökande ingår i etablerade koncerner som redan driver skolor på flera orter. En av de nio sökande är en ideell förening och en sökande driver aktiebolag utan koncerntillhörighet.

⁵ Ansökningar om byte av huvudman inom samma organisation är inte inkluderade i denna rapport och återfinns därför inte i de statistiska uppgifter som presenteras.

En av de tio godkända ansökningarna har inkommit från en sökande som inte bedriver någon befintlig skola för närvarande. Den sökande har tidigare erfarenhet av att driva en folkhögskola och planerar nu att starta en gymnasieskola med inriktning mot yrkesutbildning.

Sju av de godkända ansökningarna avser etablering av skolor i storstäder och storstadsnära kommuner⁶. Två av de sökande vill starta skolor i större städer och kommuner nära större stad, i detta fall i Uppsala och Växjö. En ansökan avser en ny skola i Norrtälje kommun vilken enligt Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning klassas inom kategorin mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

Utökning

Detta avsnitt redovisar beslut avseende utökning av befintlig fristående skola. Ansökningarna om utökning berör skolformerna grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och avvikelser från de nationella programmen inom gymnasieskola.

Två av tre ansökningar om utökning av grundskola godkändes

I årets ansökningsomgång blev två av tre inkomna ansökningar om utökning av grundskola godkända. För ansökningar om utökning av gymnasieskola godkändes två av fem. Även år 2022 var godkännandet högre för ansökningar om utökning av grundskola jämfört med gymnasieskola, med en andel på 75 procent för grundskolan och 40 procent för gymnasieskolan. Totalt sett blev hälften av ansökningarna om utökning av grundskola eller gymnasieskola godkända 2023 vilket är i nivå med perioden 2010-2022 då i genomsnitt 47 procent godkändes. I antal godkändes tio ansökningar om grundskola och tio om gymnasieskola. Fem sökande står bakom de tio godkända ansökningarna om grundskola och nio sökande bakom de godkända ansökningarna om gymnasieskola. Av de totalt 14 sökande har 9 koncerntillhörighet.

⁶ Enligt SKR:s kommungruppsindelning från 2017

Diagram 3- Antal godkända ansökningar om utökning fördelat på skolform, 2021-2023

Varannan godkänd ansökan om utökning avsåg avvikelser från de nationella programmen

Bland de 19 godkända ansökningarna om avvikelser från de nationella gymnasieprogrammen finns nationell idrottsutbildning inom basket, innebandy, ridsport, fotboll, rugby, tennis, simning, trupp gymnastik och bandy. Inom ansökningar om riksrekryterande utbildning har estetisk spetsutbildning inom dans och musik godkänts. Inom det estetiska området har de godkända ansökningarna innefattat särskilda varianter såsom programfördjupning i animation, design och bildteori samt teater.

AVVIKELSER INOM GYMNASIESKOLA

Avvikelse inom gymnasieskola innebär att delar av utbildningen på ett av de 18 nationella gymnasieprogrammen i Sverige avviker från vad som annars gäller för det nationella programmet. De kan exempelvis avse särskilda varianter inom det estetiska området. Andra avvikelser som ingår i begreppet är riksrekryterande utbildningar och nationellt godkända idrottsutbildningar.

Tillstånden för avvikelser från gymnasieprogram måste förnyas vart fjärde år vilket är en bidragande faktor till att antalet ansökningar av detta slag varierar mellan de olika ansökningsomgångarna.

Utökning av skola i totalt 22 kommuner

De totalt 39 godkända ansökningarna om utökning av skola sträcker sig över 22 kommuner, från Ystad i söder till Luleå i norr. Av dessa ansökningar avser 18 utökning av skolor i storstäder eller kommuner som

ligger nära storstäder⁷, medan 14 avser utökning av skolor i större städer eller deras närliggande kommuner. Sju av ansökningarna handlar om utökning av skolor i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner.

Bakom de 39 godkända ansökningarna står totalt 26 olika sökande. Av dessa sökande driver 21 aktiebolag, medan de återstående fem är ideella föreningar eller stiftelser. Värt att notera är att 17 av de godkända sökande har koncerntillhörighet.

Andel avslagna ansökningar i nivå med tidigare år

Här redovisas avslagsgrunder för ansökningar om nyetablering och utökning av fristående skola. I slutet av avsnittet redovisas avslagsgrunder för enbart nyetablering.

Skolinspektionen godkänner de ansökningar som uppfyller kraven som ingår i tillståndsprövningen. Om något krav inte uppfylls, resulterar det i avslag. Vid prövningen granskas varje krav individuellt, och om ett krav inte är uppfyllt kan det leda till att ansökan inte prövas i övrigt, till exempel slutförs inte prövning av ägar- och ledningskretsen. Likaså görs ingen bedömning av eventuella negativa konsekvenser för den berörda kommunen om övriga krav inte har uppfyllts. I årets ansökningsomgång har 35 av de totalt 94 inkomna ansökningarna avslagits. Detta motsvarar en andel på 37 procent vilket är i nivå med tidigare år. Under perioden 2010-2022 avlogs i genomsnitt 41 procent av ansökningarna. En ansökan kan få flera avslagsgrunder, därför kan totala antalet avslagsgrunder vara fler än det totala antalet avslagna ansökningar. Ansökningarna 2023 avlogs med mellan en till tre grunder.

Ökat antal avslag med motivering påtagligt negativa följder för kommunerna

Antalet avslagna ansökningar med motiveringen "påtagligt negativa följder" har mer än fördubblats från 2022 till 2023, med nio avslagna ansökningar jämfört med fyra. Vid granskning av ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola skickar Skolinspektionen ansökan till de berörda kommunerna. Om utredningen visar att etableringen kan ha långsiktigt negativa ekonomiska, pedagogiska eller organisatoriska konsekvenser för den kommunala organisationen, kan ansökningen avslås med hänvisning till påtagligt negativa följder. Under årets ansökningsomgång har nio ansökningar, vilket utgör 26 procent av de

⁷ Enligt SKR:s huvudgruppsindelning från 2017

avslagna ansökningarna, bedömts innebära påtagligt negativa följder för kommunen. Åtta av dessa ansökningar gällde utökning av gymnasie- eller anpassade gymnasieskolor, medan en ansökan avsåg nyetablering av en gymnasieskola.

Otillräckligt elevunderlag bland de vanligaste avslagsgrunderna 2023

Den som ansöker om godkännande som huvudman för en fristående skola ska visa att det finns en elevprognos som är tillräcklig för att verksamheten ska kunna bedrivas med stabilitet. Elevprognosen ska visa att det finns ett riktat intresse för den planerade utbildningen vid den aktuella skolan. Elevprognosen kan till exempel styrkas genom intresseanmälningar/kö eller en intresseundersökning. Ett tillräckligt stort intresse från elever i rätt målgrupp för den planerade utbildningen är avgörande i bedömningen om sökanden har ekonomiska förutsättningar. I linje med tidigare år var otillräcklig elevprognos (elevprognos/ekonomiska förutsättningar) en av de vanligaste avslagsgrunderna vid tillståndsprövningen. Av de 35 ansökningarna som avslogs, bedömdes nio sakna tillräckligt elevunderlag. Dessa avslag fördelade sig på fyra nyetableringar och fem utökningar. År 2022 var det totalt 28 avslag med motiveringen "elevprognos/ekonomiska förutsättningar", och detta var tillsammans med brister i befintlig verksamhet den vanligaste anledningen för avslag det året. Även de tidigare åren 2021, 2020 och 2019 var bristande elevprognos den vanligaste anledningen till avslag på ansökan.

Fyra sökande fick avslag i Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning

Sedan 2019 har Skolinspektionen utfört ägar- och ledningsprövningar som en del av tillståndsprövningen vid ansökan om godkännande som huvudman för fristående skola. I den senaste ansökningsomgången 2023 avslogs fyra ansökningar. Tre sökande ansågs olämpliga att driva skolverksamhet, medan en fjärde ansökan avslogs på grund av bristande insikt i de regelverk som styr utbildningsväsendet. Under 2022 års ansökningsomgång fick fyra sökande avslag, varav två på grund av olämplighet och två på grund av bristande insikt.

ÄGAR- OCH LEDNINGSPRÖVNING

För att en sökande ska godkännas i en ägar- och ledningsprövning ska sökande ha en samlad kompetens av erfarenhet eller på annat vis en förvärvad insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten, vilket exempelvis innefattar skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomiska regelverk. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet.

En sökande ska även visa lämplighet att bedriva skolverksamhet. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

Ägar- och ledningsprövningen görs oavsett vilken bolagsform sökanden avser att bedriva verksamheten i. Det spelar inte heller någon roll inom vilken bransch bolaget är verksamt eftersom lagstiftningen inte reglerar vilka branscher som kan äga fristående skolor.

Avslagsgrunder inom nyetablering skiljer sig från utökning

Under ansökningsomgången 2023 avslogs 6 av de 34 ansökningarna om nyetablering med motiveringen att de sökande inte kunde uppvisa ändamålsenliga undervisningslokaler. Skälen till avslag berodde bland annat på att sökanden inte visat att tillgång skulle finnas till de lokaler och den utrustning som behövs för utbildningen inom skolenheten eller att transport till och från vissa speciallokaler kunde göras på ett säkert sätt. Detta är en markant ökning jämfört med de tre föregående åren då mellan noll och en ansökan avslogs med samma grund.

Två andra orsaker till att ansökan avslogs under 2023 är att sökanden inte kunde påvisa att kraven för urval och mottagande samt att behöriga lärare skulle uppfyllas. Totalt avslogs fyra av ansökningarna med avslagsgrunden urval och mottagande, vilka huvudsakligen avsåg resursskolor, bland annat eftersom det inte var tydligt vilken målgrupp som mottagandet skulle begränsas till. Den tänkta målgruppen till resursskolan var mycket vid och det stöd som ska ges hade inte någon tydlig inriktning annat än att det är anpassat för elever med ett stort stödbehov. Dessa förhållanden kan sammantagna innebära att det blir otydligt hur bedömningen ska göras av om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som den planerade resursskolan kommer att erbjuda.

Tre ansökningar avslogs på grund av bristande tillgång till behöriga lärare, eftersom det inte var visat hur sökanden, med beräknat antal lärare och

planerade undervisningsgrupper, kommer att kunna erbjuda undervisning i enlighet med författningarna krav avseende behöriga lärare och aktivt lärarstöd. Detta var första gången sedan 2020 som en ansökan avslogs på den grunden.

Samtidigt har andelen ansökningar om nyetablering med avslagsgrunderna elevprognos/ekonomiska förutsättningar och brister i befintlig verksamhet minskat jämfört med 2022 och håller sig på en nivå jämförbar med de tidigare ansökningsomgångarna.

Övriga ansökningsformer

Här redovisas ansökningar om internationell skola samt undervisning på distans. Avsnittet innefattar ansökningar inkomna från både kommunala och enskilda sökande.

En godkänd ansökan om internationell skola

I ansökningsomgången 2023 inkom totalt fem ansökningar om internationell skola. Av dessa fem har en godkänts. Ansökan avser en internationell skola på grundskolenivå som ska startas av Borlänge kommun. Fyra ansökningar avslogs med motiveringen att sökande inte har kunnat visa att de har de ekonomiska förutsättningar som krävs för att bedriva utbildningen. I 2022 års ansökningsomgång godkändes ingen ansökan om internationell skola.

VAD ÄR EN INTERNATIONELL SKOLA?

En internationell skola är definierad som en skola där utbildningen istället för att följa en svensk läroplan följer ett annat lands eller en internationell läroplan. Internationella skolor riktar sig i första hand till elever som är bosatta i Sverige under en begränsad tid.

För att driva en internationell skola på grundskolenivå krävs tillstånd från Skolinspektionen, både kommunala och enskilda huvudmän måste ansöka om tillståndet. För internationell gymnasieskola prövas ansökan från enskilda huvudmän om rätt till bidrag. Enskilda huvudmän får ta ut avgift för att täcka rimliga merkostnader för utbildningen i en internationell skola, ifall det är en kommunal skola som driver undervisningen ska den vara avgiftsfri.

Två godkända ansökningar om distansundervisning

Av de totalt 13 inkomna ansökningarna om distansundervisning har två ansökningar godkänts 2023. Utbildningen får starta tidigast år 2024. Det är enbart en skola som har godkänts för undervisning på distans tidigare, år 2021 då Torsås kommun godkändes som utförare av distansundervisning för hel utbildning. Den ena godkända ansökan för 2023 avser en kommunal grundskola (åk 7-9) i Uppsala kommun och den andra en kommunal grundskola (åk 6-9) i Göteborgs kommun. Båda skolorna har fått godkänt för att bedriva undervisning på distans som särskilt stöd. Enbart tre av de totalt 13 inkomna ärendena avsåg distansundervisning vid fristående skola. En ansökan avsåg hel utbildning och övriga tolv särskilt stöd. 2022 godkändes inte någon av de totalt 44 inkomna ansökningarna.

Av årets ansökningar har åtta avslagits. Den vanligaste avslagsgrunden är att sökanden inte har visat att utbildningen kommer att bedrivas med god kvalitet. Det kan bland annat bero på att sökanden inte på ett tydligt sätt beskrivit hur närundervisning, i de praktiska moment som kräver det, ska bedrivas. En annan avslagsgrund är elevunderlag/behov av utbildningen, där sökanden inte har undersökt behovet hos andra huvudmän och/eller det undersökta behovet är för allmänt hållet och inte anknyter i tillräcklig utsträckning till den av skollagen reglerade målgruppen.

En ansökan avskrevs till följd av att sökande återkallade ansökan. En ansökan avvisades på grund av en redan pågående prövning av samma fråga i ett annat ärende och en annan avvisades på grund av att ansökan om nyetablering av samma gymnasieskola avslogs.

VAD ÄR DISTANSUNDERVISNING?

Senast den 31 januari varje år kan huvudmän ansöka om att bli utförare av utbildning där distansundervisning används i vissa skolformer. Utbildningen får starta tidigast kalenderåret efter ansökan har inkommit.

Både enskilda och offentliga huvudmän kan bli utförare av distansundervisning och måste ansöka om tillstånd hos Skolinspektionen.

Distansundervisning är en interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid. Ansökan ska avse en viss utbildning vid en viss skolenhet.

Distansundervisningen kan bedrivas som särskilt stöd i grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Det kan även bedrivas som hel utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Målgruppen för distansundervisning är elever som inte kan delta i den ordinarie verksamheten på grund av en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik.